Lupa- ja valvontavirasto

Muistio
2.9.2026
Asiatunnus ....
LVV-U/59388/2026 LVV-U/59387/2026

Aihe

Pohjois-Pohjanmaan ja Kainuun vesien- ja merenhoidon yhteistyöryhmien kokous

Aika ja paikka

Aika
TEAMS 3.6.2026 klo 12.00

Läsnä

Osallistujat listan mukaan

1 Kokouksen avaus, yhteistyöryhmien nimeäminen, suunnittelun aikataulu

Jari Pasanen avasi kokouksen ja kertoi yhteistyöryhmien nimeämisestä. Yhteistyöryhmien uudelleen nimeämistarve perustuu vuodenvaihteessa tapahtuneeseen hallinnon uudistamiseen ja yhteistyöryhmien toiminnasta vastuussa olevien virastojen vaihtumiseen. Lupa- ja valvontavirasto on nimennyt Pohjois-Pohjanmaan yhteistyöryhmän vuosiksi 2026-2027 ja Kainuun yhteistyöryhmän vuosiksi 2026-2029.

Pasanen esitteli lupa- ja valvontaviraston organisaatiorakennetta. Vesien- ja merenhoidon tehtävä kuuluu ympäristöosaston vastuulle. Ympäristöosasto on viraston suurin osasto n. 750 htv. Vesien- ja merenhoidon tehtävä sijoittuu vesien- ja merenhoidon yksikköön, jossa on neljä erillistä vesienhoitoaluekohtaista ryhmää. Yksikön koko on n. 40-50 htv.

Pasanen kertasi myös lyhyesti vesienhoidon suunnittelun aikataulua. Uusi pinta- ja pohjavesien tila-arvio julkaistaan kesäkuussa. Ehdotus vesienhoitosuunnitelmaksi ja siihen liittyvä toimenpideohjelmaluonnos valmistuu kuultavaksi kuluvan vuoden joulukuussa. Valtioneuvosto hyväksyy kuulemisen jälkeen päivitettävät vesienhoitosuunnitelmat vuoden 2027 joulukuussa.

Keskustelu:

Kimmo Virtanen kertoi, että joillakin Kainuun vesienhoidon yhteistyöryhmässä edustettuina olevilla tahoilla on ollut vielä jäsen nimeämättä. Päätös Kainuun vesien- ja merenhoidon yhteistyöryhmän asettamisesta lähetetään myöhemmin jäsenistölle.

2 Pinta- ja pohjavesien tila-arviot

Mirja Heikkinen kertoi pintavesien tilasta Pohjois-Pohjanmaalla. Sekä ekologisen että kemiallisen tilan luokitusaineisto on pääosin vuosilta 2017-2023. Ekologisen tilan luokka määräytyy heikoimman laatutekijän tilan perusteella. Kemiallisen tilan luokka määräytyy vaarallisten ja haitallisten aineiden pitoisuuksien perusteella. Järvissä ja rannikkovesissä

kasviplankton on yleisin tilaa heikentävä laatutekijä. Virtavesissä vastaavasti kalat. Fysikaalis-kemiallisista laatutekijöistä fosfori on yleisin tilaa heikentävä tekijä. Kemiallisista laatutekijöistä polybromattujen difenyylieettereiden ympäristönlaatunormi ylittyy kaikkialla Suomessa. Kyseiset aineet ovat kaukokulkeutuvia ja eliöstöön kertyviä. Mittausten perusteella kalojen elohopeapitoisuuden ympäristönlaatunormi ylittyi Oulun edustalla, Rahja-Kalajoki-Yppäri muodostumassa, Kuivasjärvellä, Jäälinjärvellä, Saunajärvellä, Hautaperän tekojärvellä sekä Pesosjärvellä.

Tarkempaa tietoa ja perustelut pitäisi tulla julki joulukuussa.

Keskustelu:

Paljon tehty kunnostuksia. Mikä syynä tilan heikkenemiseen?

Suuressa osassa vesimuodostumia tilamuutoksen syynä on luokittelujärjestelmän muuttuminen heikoimman laatutekijän mukaan. Yleisen VPD:n EU-tulkinnan mukaan ekologisen tilan luokka tulee määräytyä heikoimmassa tilassa olevan laatutekijän mukaan (ns. one-out, all-out -periaate).

Oulussa rakennetaan paljon tuulivoimaa. Miten otetaan huomioon päästöt vesistöihin? Entä akkuvarastojen vaikutus?

Näiden edellä mainittujen hankkeiden mahdollinen vaikutus ei näy vielä tuloksissa. Luokitteluaineisto on vuosilta 2017–2023. Tuulivoimahankkeiden vesistövaikutuksia tarkastellaan ympäristönvaikutusten arviointimenettelyssä ja lupakäsittelyssä. Turri -hanke (Tuulivoiman rakentamisen vesistövaikutukset muuttuvassa ilmastossa) tuo vaikutuksista lisätietoa. Tuloksia on odotettavissa mahdollisesti ensi vuonna.

Kimmo Virtanen kertoi pintavesien tilasta Kainuussa. Luokittelu tehtiin PISARA-tietojärjestelmässä, jonne oli seuranta-aineistosta laskettu etukäteen keskitetysti luokittelussa tarvittavia tunnuslukuja. Luokittelussa käytettiin laajalti myös mallinnus, satelliitti- ja ilmakuvatulkintaa. Tyyppimuutoksilla oli lopulta vähäinen vaikutus luokittelutuloksiin. HyMo-tilan vaikutus saattoi pudottaa ekologisen tilan enintään erinomaisesta hyvään.

Jokien tilassa tapahtuivat Kainuussa suurimmat muutokset. Tila heikkeni uudessa luokituksessa lähes puolessa jokimuodostumista. Hyvää huonompi tila-arvio perustui useimmiten tyydyttävää tai välttävää tilaa osoittavaan sähkökoekalastusaineistoon. Järvissä merkittävin tilamuutos havaittiin Lentuassa, jossa syvännepohjaeläinaineisto osoitti tyydyttävää ekologista tilaa muiden laatutekijöiden osoittaessa samanaikaisesti erinomaista tilaa. Terrafamen alapuolisen Kivijärven ekologinen tila on asteittain parantunut ollen tällä hetkellä tyydyttävä.

Suomussalmen Kiantajärveä ei nimetä enää voimakkaasti muutetuksi. Nykytilanteessa säännöstelyn ei arvioida estävän hyvän tilan saavuttamista. Emäjoen ekologinen tila arvioidaan tyydyttäväksi suhteessa parhaaseen saavutettavissa olevaan tilaan.

Lupa- ja valvontavirasto

Muistio
2.9.2026
Asiatunnus
LVV-U/59388/2026 LVV-U/59387/2026

Maria Ekholm-Peltonen kertoi Pohjois-Pohjanmaan ja Kainuun pohjavesien tilasta. Vesienhoitoalueella on riskialueita kemiallisen tilan osalta yhteensä 42. Huonossa kemiallisessa tilassa olevia pohjavesialueita on yksi. Selvityskohteita on kemiallisen tilan osalta 47 ja määrällisen tilan osalta 2.

Keskustelu:

Mikä tekee Taivalkoskelle riskialueen? Taivalkoskella riskipohjavesialueeksi on nimetty Taivalvaara-Repovaara pohjavesialue. Alueella useampia riskitoimintoja mm. liikenne, ampumarata, kaatopaikka

3 Ympäristötavoitteiden asettaminen ja ympäristötavoitteista poikkeaminen

Kimmo Aronsuu kertoi tilatavoitteista poikkeamisen asettamisesta. Vesienhoitosuunnitelmassa voidaan tietyin ehdoin asettaa hyvää tilaa lievempi ympäristötavoite. Vaihtoehtoina ovat: määräajan pidentäminen luonnonolojen takia tai alennettu tilatavoite. Mikäli lainsäädännön edellytykset eivät täyty niin poikkeusta ei voida asettaa. Poikkeukset asetetaan laatutekijäkohtaisesti ja tarkistetaan kuuden vuoden välein.

Poikkeuksien arviointi on iso työ, seuraavassa kokouksessa käydään läpi tuloksia.

Hankkeesta johtuvasta tilatavoitteen alentamisesta päätetään lupakäsittelyn yhteydessä.

4 Toimenpiteet ja niiden suunnittelu

Jari Pasanen kertoi aluksi toimenpiteiden suunnittelun yleisistä periaatteista. Toimenpiteet jakautuvat lähtökohtaisesti perus- ja täydentäviin toimenpiteisiin. Ohjauskeinot ovat osa täydentäviä toimenpiteitä. Oulujoen-Iijoen vesienhoitoalueella toimenpiteiden suunnittelu on jaettu viidelle suunnittelualueelle: Koutajoki-Vienan Kemi, Kiiminkijoki-Kuivajoki, Oulujoki, Kalajoki-Temmesjoki ja Rahja-Kuivaniemi. Toimenpiteet on suunniteltu yhtenäisin perustein sektoritiimeissä.

Jaana Rintala kertoi maatalouden toimenpiteistä. Maatalouden toimenpiteistä poistuivat seuraavat toimenpiteet: ehdollisuuden vaatimusten tuottamaton ala, luonnonhoitopeltonurmet ja monimuotoisuuskasvit, luonnonmukaisesti viljelty pelto sekä peltoviljelyn pohjavesien suojelutoimenpiteet. Uusina toimenpiteinä otettiin käyttöön: kasvihuonetuotannon jäteveden kierrättäminen, peltojen vesitalouden hallinnan investoinnit sekä maanparannus- ja saneerauskasvit. Täydentävien toimenpiteiden suunnittelussa käytettiin apuna valtakunnallista kohdennusaineistoa.

Kimmo Virtanen kertoi metsätalouden toimenpiteistä. Metsätalouden lakisääteisiksi perustoimenpiteiksi luetaan: ojitusilmoitus, metsäluonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeät elinympäristöt sekä vesiluontotyyppien suojelu. Näiden kustannuksia arvioidaan vain valtakunnallisesti tai vesienhoitoalueen tasolla. Täydentäviä toimenpiteitä ovat: kunnostusojituksen ja ojitusmätästyksen tehokkaammat vesiensuojelurakenteet,

metsätalouden vesiensuojelun tehostaminen valuma-aluetason hankkeissa, uudishakkuiden suojavyöhykkeet, jatkuvan kasvatuksen hyödyntäminen sekä maanmuokkauksen haittojen vähentäminen pohjavesialueilla. Edellä mainitut toimenpiteet mitoitetaan suunnittelualueittain ja kustannukset arvioidaan ohjeellisten euromäärien mukaan.

Keskustelu:

Todettiin Kainuun ja Pohjois-Pohjanmaan metsäohjelmien valmistuneen. Tavoitteena on metsänomistajien tietoisuuden lisääntyminen. Suojavyöhykkeen 30 m:n leveyttä kyseenalaistettiin. Kaavoitus kyseenalistettiin jäykäksi menetelmäksi metsätalouden ohjauskeinona.

Vastattiin, että uudishakkuiden suojavyöhyke olisi vaihtuvalevyinen ja leveys olisi keskimäärin 30 m.

Jaana Rintala kertoi lyhyesti pistekuormituksen toimenpiteistä. Pistekuormituksen toimenpiteisiin luetaan kuuluvaksi turkistuotannon, yhdyskuntien, haja- ja loma-asutuksen, teollisuuden, kalankasvatuksen sekä turvetuotannon toimenpiteet.

Keskustelu:

Miten saadaan valvottua turvetuotannosta poistuneita alueita? Epäily yhdyskuntalietteen levittämisestä.

Valvonta ja mahdollisuudet siihen riippuu alueen jälkikäytössä. Yleensähän sillä ei ole ympäristölupaa, niin sitä kautta ei ole valvontaa. Nitraattidirektiivin valvonta kuuluu kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle, maatalouden tukivalvonta elinvoimakeskukselle. Vesienhoidossa asiaa vietävä ohjauskeinojen kautta eteenpäin.

Onko kalankasvatuksen sijainninohjausmalli valmis?

Ei liene vielä valmis.

Metsätalousalueella pitäisi käsitellä kokonaisuutena maan käsittelyä. Toivottiin tuulivoiman huomioimista maan käsittelyssä.

Tuulivoiman rakentamiseen on tulossa ohjauskeinoja mm. ohje suunnitteluun. Lisäksi vesienhoito huomioidaan kaavalausunnoissa, yvassa jne

Kimmo Aronsuu kertoi kunnostus, vesirakentaminen ja säännöstely -sektorin toimenpiteistä. Sektorin toimenpiteet ovat pääpiirteissään järvien kunnostuksia, virtavesien elinympäristökunnostuksia sekä kalan kulkua helpottavia toimenpiteitä. Uutena toimenpiteenä on lupien muutostarpeen tarkastelu. Aronsuu esitteli myös alustavia eri toimenpiteiden määriä suunnittelualueittain.

Maria Ekholm-Peltonen esitteli pohjavesitoimenpiteitä. Toimenpiteet suunnitellaan aina pohjavesialuekohtaisesti. Lopuksi hän esitti esimerkin alustavista toimenpiteistä Oulun

Laivakankaalla. Siellä liikenne ja tienpito muodostavat suuren riskin ja pilaantuneet maa-alueet kohtalaisen riskin.

Keskustelu:

Näkyykö liikenteen vaikutus Pyyryäisharjun vedenottamolla?

Vedenottamolla ei näy kohonneita kloridipitoisuuksia, vaikka vt20 (Kuusamontie) länsipuolella sijaitsevassa pohjaveden havaintoputkessa kloridipitoisuus on yli ympäristölaatunormin (25mg/l).

5 Loppukeskustelu

Puheenjohtaja kertoi, että kokouksessa oli tarkoitus antaa tilannekuvaa tästä vaiheesta ja palautetta toivotaan kaikilta sidosryhmiltä. Palautetta voi antaa hetikin, mutta erityisesti sitten kuulemisen aikana, kun aineistoon pääsee tarkemmin tutustumaan.

Vesienhoito nähtiin tärkeänä ja toivoisi että ennemmin oltaisiin etupellossa, esim. datakeskusten ja tuulivoimaloiden vesistövaikutusten huomioimisessa

Esitettiin huoli siitä, että miten toimenpideohjelmat otetaan huomioon maa- ja metsätaloudessa. Ei ole olemassa lupakäytäntöjä. Esimerkiksi raakkupurot ovat pieniä puroja, jotka eivät ole vesimuodostumia. Ravinnekuormituksen vähentäminen siellä olisi erityisen tärkeää, voisiko raakkuvedet nostaa vielä ryhmänä jotenkin paremmin esille vesienhoitosuunnitelmassa ja/tai toimenpideohjelmassa tai voisiko nämä ottaa huomioon seuraavalla suunnittelukaudella. Raakut toki huomioidaan lausunnoissa.

Näkökulmien saaminen yhteistyöryhmältä on tärkeää, webropoll-kysely mahdollisesti tulossa.

6 Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 15.30

Liitteet

Osallistujalista
Kokouksen esitysmateriaali

Jakelu

Yhteistyöryhmien jäsenet ja varajäsenet

Lupa- ja valvontavirasto

Muistio
2.9.2026
Asiatunnus
LVV-U/59388/2026 LVV-U/59387/2026

LIITE

Kokouksen osallistujat:

Alatalo Aino	Raahen seutukunnan kunnat 1
Aula Katri	
Bergbacka Risto	Pohjois-Pohjanmaan vesihuoltolaitokset 2
Eskelinen Kirsi	SLL Pohjois-Pohjanmaan piiri ry
Estola Heikki	Ylivieskan seutukunnan kunnat
Hanski Minna	Vesivoima, Fortum Power and Heat Oyj
Heikkilä Riikka	Iin Micropolis/Iijoen vesistövisio
Hilla Veli-Matti	Terrafame
Hinkkanen Mikko	Lapin elinvoimakeskus (vesitalous)
Huovinen Kalevi	Puolangan kunta
Härkönen Teija	Sotkamon kunta
Inget Juha-Matti	Koillismaan seutukunnan kunnat
Isolahti Maria	Suomen metsäkeskus
Junttila Lauri	Pyhäjoen vesistö ry
Juntunen Jari	Kuhmon kaupunki
Juntunen Susanna	Lapin elinvoimakeskus (vesitalous)
Karttunen Piia	Oulun Seudun Leader ry
Keränen Nina	Oulunkaaren seutukunnan kunnat
Kinnunen Niina	Suomussalmen kunta
Korhonen Jukka	Paltamon kunta
Korhonen Pasi	Metsähallitus
Laukkanen Sami	Nivalan - Haapajärven seutukunnan kunnat
Luhta Pirkko-Liisa	Metsähallitus 1
Lötjönen Timo	Luonnonvarakeskus, Maataloustutkimus
Malinen Rauno	Pohjois-Pohjanmaan liitto
Marttila-Tornio Pentti	Kiiminkijoen kalatalousalue
Miettunen Seppo	Maa- ja metsätaloustuottajien keskusliitto
Mikkonen Ahti	Ristijärven kunta
Mäkinen Tuuli	ProAgria ItäSuomi
Nygård Reino	Siikajoen kalatalousalue
Ojanperä Vesa	Raahen seutukunnan kunnat 1
Paavilainen Pekka	Lounais-Suomen elinvoimakeskus (merenhoito)
Parkkinen Eeva-Maria	Kiiminkijoki ry
Piispanen Juha	Luonnonvarakeskus, Metsätaloustutkimus
Purola Soile	Pohjois-Suomen elinvoimakeskus (liikenne)
Pusaa Elina	ProAgria Keski-Pohjanmaa
Rantala Lauri	Iin Micropolis/Iijoen vesistövisio
Rantanen Vesa	Kalatalouden keskusliitto
Raudaskoski Taina	Haapaveden - Siikalatvan seutukunnan kunnat
Räty Anu	Luonnonvarakeskus (LUKE), maa- ja metsätalous
Salo Jyrki	Vesivoima, PVO-Vesivoima Oy

Lupa- ja valvontavirasto

Muistio
2.9.2026
Asiatunnus
LVV-U/59388/2026 LVV-U/59387/2026

Sohlo Juha	ProAgria Oulu
Tuohino Jukka	Pohjois-Suomen elinvoimakeskus (vesienhoidon edistäminen)
Tähtinen Petri	Oulun seutukunnan kunnat
Vierimaa Juha	Kalajoen kalatalousalue
Vähänikkilä-Kuronen Päivi	Yleiset kunnalliset satamat
Väyrynen Tarja	Turvetuotanto